EDEBİYATIMIZDA
UNUTULANLAR VE KAYBEDENLER
-II-

TANER AY

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1929
KÜLTÜR SERİSİ: 1055

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-469-0

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Son Okuma: Şaban Özdemir

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: İMAK OFSET BASIM YAYIN SAN. VE TIC. LTD. ŞTI.
Akçaburgaz Mah. 137. Sok.No: 12 Esenyurt / İstanbul / TÜRKİYE
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2023

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Taner Ay: 1957 yılında Bafra'da doğdu. Anne ve babasının eğitimci olmaları nedeniyle ilk ve orta öğrenimini, Kızılcaham, Siirt, Erzincan ve İstanbul gibi il ve ilçelerde tamamladı. Fenerbahçe Lisesi'nden mezûn olduktan sonra hukuk okudu. Otuz beş yıl boyunca bazı kurumlarda cezâ avukatlığı yaptıktan sonra emekli oldu. 1982 yılından başlayarak, *Yarın, Edebiyat '81, Üç Çiçek, Stüdyo İmge, Çalıntı, Düşler, Vapur* ve *Pathos* gibi dergilerde, sinema, müzik ve edebiyat üzerine yazdı. *Üç Çiçek* ve *Çalıntı* dergilerinin kurucu isimlerindendir. *Pathos* dergisinin yayın kurulunda olup, *Kalabalık Cadde*'de ve *Karar* gazetesinde kültür tarihine ilişkin yazıları yayımlanıyor.
Yazarın, *Vesikalık Fotoğraflar, Becerikli Bozguncu Riminili Federico Fellini, Rock ve Şiddet, Metruk Zamana Seyahat, Marsyas'ın Cesetleri, Astigmat Bakışlar, CinemaScope Kadınlar & CinemaScope Erkekler* ve *Yeşilçam Sokağı Fotoğrafları* isimli eserleri bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Takdim 9
Abdülhalîm Memdûh 11
Müstecâbizâde İsmet 23
Ahmed Vefâ 33
Şehâbeddin Süleyman 41
Safvet Nezihî 57
Said Naum Duhanî 75
Kemal Râgıp Enson 85
Selâhattin Karakayan 99
Suphi Taşhan 105
Niyazi Akıncıoğlu 123
Hasan Basri Alp 135
Sefer Aytekin 155
İhsan Ünlüer 171
Zühtü Bayar 185
Abidin Behpur Tapaner 203
Ender Sarıyatı 213
Emin Ersoy 221
Pembe Marmara 231
Kaya Çanca 245
Süleyman Ali Uluçamgil 253
Coşkun Büktel 273
Mehmet Lütfullah Erişçi 285
Muzaffer Hacıhasanoğlu 297
Hilmi Büyükşekerci 307
Celâl Sılay 325

TAKDİM

Kalabalık Cadde'deki yazı dizimin kitaplaşma sürecinde yaşadığım sıkıntıları, *Edebiyatımızda Unutulanlar ve Kaybedenler*'in birinci cildinin takdiminde anlatmıştım. Kitap çıkınca, Selçuk Altun, Metin Celâl, Hikmet Temel Akarsu, Fatih Altuğ, Hüseyin Peker ve Arap basınında Melek Deniz Zakaria yazdılar, Saliha Sultan, Rozerin Doğan ve Şaban Özdemir de söyleşiler yaptılar. Bunlara karşın, haftalık ve aylık olarak kitap ekleri veren bir kısım gazetelerde *Edebiyatımızda Unutulanlar ve Kaybedenler*'den tek satır olsa bile bahsedilmedi. Aslında bu "olay", değerli dostum Adnan Özer'in de tanık olduğu gibi, görmemekten veya duymamaktan kaynaklanmıyordu. Onlar, kitabın Ötüken Neşriyât'tan yayımlanmasını, bilinçli ve kasıtlı bir yok saymaya dönüştürmüşlerdi.

Edebiyatımızda Unutulanlar ve Kaybedenler'i yok sayan arkadaşların 80 öncesinin değerleriyle ve söylemleriyle zamanda kaybolduklarını söylemek, onları hafife almak olur. Çünkü, bir kısmının okumadıkları ve diyalektik düşünemedikleri muhakkaktır ama, çoğu, "ideolojik" görünmelerine karşın aslında rûhlarını kapitalizme satmış olan simsarlardır. Bildiğiniz gibi, "kültür" denen üst yapının muktedirleri tarafından açılan her "büyük" yayınevi, editörlerden, eleştirmenlerden, gazetecilerden, reklamcılardan, fotoğrafçılardan ve halkla ilişkiler uzmanlarından bazılarını "satın alarak", onlardan kapitalist pazar için bir "simsarlar çetesi" oluşturuyor. Bu simsarların görevi, kapitalist pazara "iyi yazar" veya "iyi kitap" kazandırmak değildir, arza ve talebe göre "edebiyat yıldızı" ve "başarılı kitap" îcat etmektir. Kapitalist pazarda, edebiyat yıldızları ve onların yazdıkları, gündemi ne kadar fazla değiştirip yayıncılarına ne kadar fazla kazandırırsa, o kadar "başarılı" sayılıyor. Simsarların yuvalandıkları gazetelere ve dergilere bir bakın, hiçbirinde üç beş "büyük" yayınevinin kitaplarının dışında "küçük" yayıncıların kitaplarını bulamayacaksınız. Ancak, bizim kapitalist edebiyat pazarımızın bile

genellikle "Şark işi" işlediğini de unutmamamız gerekiyor. Pazarın simsarları birer acımasız kapitalist olmalarına karşın, onların kasım kasım kasılarak "ideolojik" takılmaları yok mu, sadece yayınevlerini ve yazarları değil, kitapları bile dışarıda bırakmalarının "Şark işi" vesîlesi oluyor.

Aynı "ideolojik" düşüncedeki simsarların kendi aralarında bölünmeleri de yok sayma nedeni olabiliyor. "Küçük" bir yayınevinden çıkan *Rüzgâra Yazanlar* isimli kitabım bu "düşmanlık" zırvalığından payını aldığından biliyorum. Şöhretli bir eleştirmen, "Yazarını bilirim ama, ben o yayınevinden çıkan bir kitap hakkında yazmam!" demiş. Duyduğumda, hiç şaşırmadım. Çünkü, edebiyat pazarında, "iyi kitap" ile "kötü kitap" arasında bir fark yoktur. Simsarlar, kitapları "iyi" veya "kötü" olarak tasnif etmiyorlar, onlar yayımcılar hakkındaki idrakı dikkate alıp, idraka kalıcılık sağlıyorlar. Meğerse yayımcımın bütün kabahati "Kemalist" olmasıymış. Bu adamların sayısının hayli fazla oluşu nedeniyle, kitap hakkında kadir bilir dostum Haydar Ergülen'ın yazısı bile kitabın raflara konmasını sağlayamadı ve sadece iki yüz elli adet basılan *Rüzgâra Yazanlar* "hiç" satmadı. Aslında böyle kitaplar çok. Örneğin, fevkalâde başarılı bir roman olmasına karşın, Veysel Gökberk Manga'nın *Tanıdıklar ve Başka Yüzler*'inin başına da benzer bir yok sayma gelmişti. Onun yayımcısının kabahatiyse "Türkçü" olmasıydı.

Kapitalist edebiyat pazarının ahlâkî değerleriyle ve vefâsızlığa dayalı kurallarıyla "savaş hâlinde" olduğumuzdan, *Edebiyatımızda Unutulanlar ve Kaybedenler*'in yeni cildlerini çıkarmaya devam ediyoruz. Bir aksilik çıkmazsa, *Edebiyatımızda Unutulanlar ve Kaybedenler*, önümüzdeki yıl da üçüncü cildiyle elinizde olacak.

Adnan Özer'in, Şaban Özdemir'in, Dr. Ali Osman Çınar'ın, Göktürk Ömer Çakır'ın ve Oğuzhan Murat Öztürk'ün bu kitapta emekleri pek büyüktür. Ayrıca, başından beri diziyi takip edip önerilerde bulunan, Turgay Anar, Necati Tonga, Orhan Tekelioğlu, Hikmet Temel Akarsu, Vecdi Çıracıoğlu, Ramazan Minder, Tahsin Yıldırım, Mehmet Ruyan Soydan, İbrahim Öztürkçü, Ahmet Zeki Pamuk ve Ali Aktan gibi dostlarım bulunuyor. Ötüken Neşriyât'a ve ismi geçen herkese minnettarım…

Taner Ay

ABDÜLHALÎM MEMDÛH

"İrâde Nâmına Kayd-ı Esâreti Sevmem"

Ahmed Rasim, *Matbûat Hâtıralarından Muharrir, Şâir ve Edip* (Kanaat Kütüphâne ve Matbaası, 1924) isimli eserinde, okurlarına öyle bir Adbülhalîm Memdûh anlatır ki gülmemek için kendinizi zor tutarsınız.

> Muharririmiz cılız mı cılız, kafası da sivricedir; aslında sivrice olan sadece kafası değildir, uzun burnu da şekilsizlikte kafasıyla yarışır. Bakışımsız kara kaşlarının altındaki ateş-efşân gözleri nedense zaman zaman şehlâlaşmaktadır. Kalıpsız püsküllü fesi kafasına büyük geldiğinden, her adımında bir tarafa doğru düşer. Ceketinin düğmelerinden birisi veya ikisi dâimâ eksiktir; yeleğinin düğmeleriyle iliklerinin hizâlandığını daha gören olmamıştır. Pantolonun paçaları aynı boyda olmadıklarından, birisi hep potininin koncuna binmiş durumda kalır. Koltuğunun altına sıkıştırdığı Rousseau ve Voltaire kitaplarının ağırlıklarından yanpiri yürür. Eski püskü ceketinin ceplerine artık cep denemeyeceği için, yerlerine başka bir renk kumaştan torbaya benzer garîb şeyler dikilmiştir. Bunları gazetelerle, dergilerle, yazılı yazısız kâğıtlarla ve mendillerle doldurur, Bâb-ı Âli yokuşundaki kıraathâneye, arkadaşlarıyla buluşmaya öyle giderdi. (*Tercüman 1001 Temel Eser*, s. 141-142, 1980).

Ali Kemâl ise *Ömrüm* isimli hâtırâtında onu şöyle anlatır:

> ... Abdülhalîm Memdûh hem pek zekîydi, hem de garîbü'l-etvardı. Nâci''ye derin bir husûmetle, Hâmid'e mecnûnâne bir muhabbetle sâha-i matbûata atıldı. Kabına sığmazdı. Lisan mektebine, Mekteb-i Hukuk'a devam ederdi; lâkin Vatan Kütüphânesi'nden ve Asır Kütüphânesi'nden çıkmazdı. Abdülhak Hâmid Bey'i harfiyen taklîde yeltenirdi. (*Cümle Yayınları*, s. 118-119, 2016).

Abdülhalîm Memdûh'un tek kusuru, dilini tutmayı hiç bilmemesidir; onun alaylarından ve yakası açılmadık küfürlerinden kimse kurtulamaz. Muallim Nâci'nin ondan çektikleri roman olur. Yazılanlara nazaran, "derin bir düşmanlık beslediği" Muallim Nâci'ye bir mek-

MÜSTECÂBİZÂDE İSMET

"Herkesin Gönlünde Kendince Bir Gam-ı Pinhânı Vardır"

Ahmed Rasim'e göre Sucu Yorgi'dir, Sadri Sema'ya göreyse Sucu Kosti'dir. Bu orta boylu, saz benizli, zayıf ve kızmadan çok gülmeye meyyâl adamın ismi ha Yorgi olmuş ha Kosti, fark etmez; önemli olan onun dükkânının birkaç yıl için devrin en şöhretli edebiyat mahfillerinden biri hâline gelmesidir. Sadri Sema, *Eski İstanbul'dan Hatıralar* (Vakit Gazetesi Neşriyâtı, 1952) isimli eserinde şöyle yazar:

> Kosti'ninki sucu dükkânıydı ama müşterilerine kahve, çay, gazoz, limonata, nargile filân da verirdi.
>
> Söylediğim gibi, Bâb-ı Âli Yokuşu'nun alt başında, Sabah Matbaası'nın karşısındaki ikinci dükkân. Burası ufacık bir yerdi. Bilmem o günlerde, gazetecilere büyük ferahlık verecek bir havası, bir tılsımı mı vardı, neydi? Matbaalarda içi sıkılan, bunalan, rakı içecek para bulamayan veya para bulmak için çâre arayan muharrirler, mütercimler, musahhihler, şâirler kendilerini buraya dar atarlardı. Ahmed Rasim en baştadır. Mehmed Celâl onun peykidir. Müstecâbizâde İsmet ve Andelîb Es'ad da oraya giderdi.

Sucu Yorgi'nin veya Sucu Kosti'nin dükkânının bulunduğu binânın bir diğer önemi de dükkânın üstündeki katın Andelîb Es'ad'ın bekâr odası olmasıydı.

Ahmed Rasim arkadaşı Andelîb'in odasını *Matbûat Hâtıralarından Muharrir, Şâir ve Edip* (Kanaat Kütüphâne ve Matbaası, 1924) isimli eserinde bakın nasıl anlatıyor:

> ... üstündeki oda dediğim ikinci kat. Bâb-ı Âli Caddesi'ne nâzır, dikdörtgenden ziyâde dörtgene yakın, çerçeveleri bozuk iki pencereli bu yer, girişi dükkânın yanındaki dar, karanlıkça bir koridordan olan ve dolambaçlı bir merdivenle çıkılan bakla sofadan ibâretti.

Binâ, alt katındaki sucu dükkânıyla ve üst katındaki Andelîb Es'ad'ın bekâr odasıyla bir harâbâtî sarayıydı. Bazen alt katındaki dükkân-

AHMED VEFÂ

"Âkil Sanırdım Kendimi, Meğerse Mecnûnmuşum"

Hicaz Mektubcusu Mehmed Behced Efendi ile Ayşe Samiye Hanım'ın oğlu, İsmâil Safâ'nın kardeşi, Peyami Safâ'nın amcası ve Ali Kâmi'nin ağabeyi olan Ahmed Vefâ, 1868 yılında Mekke'de dünyaya geldi. Mehmed Behçet Efendi onun velâdeti için "Behçetâ şimdi de o Rabb-i ahad / Bir melekzâde verdi cedd be cedd" beyitini yazar. Annesini 1873 yılında, babasınıysa 1878 yılında kaybetti. Öksüz ve yetim kalan İsmâil Safâ ile Ahmed Vefâ, 1881 yılında Dârüşşafaka'ya sınavsız kabul edilirler. Onları okul arkadaşları Ahmed Rasim şöyle anlatır:

> ... Mektepte benden başka üç şâir daha varmış. Bunu tahkik eder etmez içimde bir rekabet hissi uyandı. Bunlardan biri Safâ, diğeri birâderi Vefâ, üçüncüsü de yanı başımda bulunduğu hâlde farkına varamadığım Şehreminili Şevkî'ydi.
>
> Safâ merhûm o zamanda bile güzel ifâde kudretine sahipti. Lakin kardeşi Vefâ, daha hissî ve daha şâir görünüyordu. Bu zavallı şâirin hâli tavrı gayet mahzûnâne, sözleri hafif, daima sıhhatinden şikâyetçi, nazarları endişeliydi.

Beşir Ayvazoğlu *Peyami* (Ötüken Neşriyat, 1998) isimli eserinin 3. sayfasında, Ali Kâmi'nin de ağabeyleriyle birlikte Dârüşşafaka'nın ikinci sınıfına sınavsız kabûl edildiğini belirtir. Ancak Ali Kâmi'nin *Türklük* dergisinde yayımlanan "Ölümünün Kırkıncı Yılı Münâsebetiyle İsmâil Safâ" başlıklı yazısındaki kaydıysa şu şekildedir:

> Ben askerî rüşdiyyedeyken onlar Dârüşşafaka'daydılar; ikisi de çocuk fakat ikisi de bir baba gibi benim derslerimle ve terbiyemle meşgûl olurlardı. Artık dayak yemiyordum ama sınıfımın birincisi olmam için çok sıkı tenbihleri de vardı. Beyhûde gayret! Ben birinci çıkmaktan çok uzaktım. Rüşdiyyeden şahâdetnâme alıp Dârüşşafaka'ya girdiğim vakit onlar henüz oradan çıkmamışlardı. (S. 13, s. 392, 30 Nisan 1940).

ŞEHÂBEDDİN SÜLEYMAN

"Bütün Hatâsı Vaktinden Evvel Doğmasındaydı"

İstanbul Belediyesi Genel Meclisi Dâimî Komisyonu'nun 1 Haziran 1951 T.'li ve 7164/7599 S.'lı kararı şöyledir:

> Belediyemizin yardımlarıyla Erenköy Sanatoryumu'nda tedavi edilmekte iken 31 Mayıs 1951 günü vefât ettiği ve kimsesinin de olmadığı bildirilen muharrir Rıza Çavdarlı'nın teçhiz ve tekfini için 100 liralık yardım yapılmasına Dâimî Komisyon'un 1 Haziran 1951 tarihli toplantısında karar verildi.

Kimsesi olmadığından tedavisi için İstanbul Belediyesi'nin delâlet ve yardımlarıyla Erenköy Sanatoryumu'na yatırılan, vefât ettiğindeyse cenâzesi İstanbul Belediyesi tarafından kaldırılan muharrir Rıza Çavdarlı'nın kim olduğunu biliyor musunuz?

Tam ismiyle Rıza Süleyman Çavdarlı, maalesef edebî değeri ve önemi günümüze kadar anlaşılamamış olan Şehâbeddin Süleyman ile ülkemizin ilk din felsefecisi sayılan "materyalist" yazar Memdûh Süleyman'ın kardeşleriydi. Ricâl-i devletten bir ailenin çocuğunun, bir kimsesiz olarak vefât etmesi ve cenâzesinin ancak belediyenin tahsîs ettiği parayla kaldırılabilmesi nasıl da hazîndir!

Rıza Süleyman Çavdarlı ve Memdûh Süleyman elbette ayrı ayrı yazı konusu olacak kadar önemli isimlerdir ama bu metindeki mevzû-i bahsimiz sadece onların ağabeyleri olan Şehâbeddin Süleyman'a dâirdir.

Ailesi ve Tahsîli

Şehâbeddin Süleyman, fikren muharrir arkadaşlarının bazılarından bir asır ileride olduğundan, dönemin edebiyat mahfillerinde eserleriyle ve yaşam tarzıyla sevildiği pek söylenemez ama çeşitli nedenlerle dönemin birkaç nâmdâr güzelinin ona aşkla bağlı oldukları muhakkaktır. Selâhaddin Enis'in dediği gibi Şehâbeddin Süleyman'ın bütün hatâsı vaktinden evvel doğmasındadır veya eserlerini semâmız

SAFVET NEZİHÎ

Genç Kızları Ağlatan Romancıyı Bir Bimârhânede Unutmuştuk

Cumhuriyet gazetesinin 4 Aralık 1939 günlü nüshanının 3. sayfasının 3. sütununun en altında "Zavallı Necdet Muharriri Vefât Etti" başlığı altında yayımlanan fotoğraflı haber şöyledir:

> Uzun zamandan beri hasta bulunan *Zavallı Necdet* muharriri Safvet Nezihî dün Bakırköy'de Allah'ın rahmetine kavuşmuştur. Merhûmun cenâzesi bugün saat 11.00'de kaldırılacak ve Bakırköy Mezarlığı'na defnolunacaktır.
>
> Merhûm Safvet Nezihî'nin asıl ismi Lüftî'dir. Galatasaray Lisesi'nde okumuştur. 1908 İnkılâbı'nda *İkdam*, *Servet-i Fünûn* ve *Malûmat* gazetelerinde edebiyata âid makaleler, romanlar ve hikâyeler yazmıştır.

Gazetenin haberinde Lütfi için "asıl ismi" deniyor ama adı tam olarak Ömer Lütfî'dir. Bugün başına ne gelmekteyse de maalesef asıl isminin Ömer Lütfî olmasından kaynaklanmaktadır. Safvet Nezihî müstearını kullanan yazar Ömer Lütfî, sürekli olarak "müzmin muhâlif" Ömer Lütfî ile karıştırılıyor. Örneğin yazar Safvet Nezihî üzerine bir yüksek lisans tezi hazırlayan Nevin Avcıoğlu (Erzurum, 1995), müstearı Safvet Nezihî olan Ömer Lütfî'nin hayat hikâyesi yerine, diğer Ömer Lütfî'nin, yani 1879 yılında Rumeli pâyesiyle Dersim ve 1881 yılında Hakkâri valilikleri yapmış olan Fikrî Paşa'nın oğlu olan Ömer Lütfî'nin hayat hikâyesini anlatmıştır.

Bir Bimârhânede Unutulan Yazar

Safvet Nezihî ile karıştırılan Ömer Lütfî Fikri, 7 Ekim 1934 günü tedavi için gittiği Paris'te vefât etmiş ve Père-Lachaise Mezarlığı'na defnedilmiştir. Kemikleri 15 Eylül 1952 günü Ankara vapuruyla Marsilya'dan İstanbul'a getirilerek Edirnekapı Mezarlığı'nda annesiyle babasının yanına gömülmüştür. Safvet Nezihî olan Ömer Lütfî ise yıllardan beri yatmakta olduğu İstanbul Emrâz-ı Akliyye ve Asabiyye Hastahânesi'nde, yani bir bimârhânede, 3 Aralık 1939 günü

SAİD NAUM DUHANÎ

Bir Pera Beyi'nin Dramı

Kitaplığımda çok sayıda "Pera Kitabı" bulunmasına karşın onlardan ikisini diğerlerinden ayrı tutar, en fazla da bu değerli ve önemli eserlere itibâr ederim. Biri *Eski İnsanlar, Eski Evler*'dir, diğeriyse *Beyoğlu'nun Adı Pera İken*'dir. Her ikisinin de yazarı Said Naum Duhanî'dir. Bunlar Fransızca kaleme alınmışlar, *Eski İnsanlar, Eski Evler* "İstanbul Touring et Automobile Club de Turquie" tarafından 1947 yılında *Vieilles gens vieilles demeures* ismiyle, *Beyoğlu'nun Adı Pera İken* ise "La Turquie Moderne" edisyonu olarak 1956 yılında *Quand Beyoğlu s'appelait Péra* ismiyle İstanbul'da yayımlanmışlardır.

Said Naum Duhanî'nin ilk Pera kitabı olan *Vieilles gens vieilles demeures*, saman kâğıda basılmış, 16.5 X 13 santim ebâdında 150 sayfadır; *Quand Beyoğlu s'appelait Péra* ise 16 X 24 santim ebâdında, 87 sayfadır. *Vieilles gens vieilles demeures*, Beyoğlu'nun iki ana caddesi üzerindeki binâları kapı kapı, yapılışlarıyla ve içlerinde yaşananlarla veren, bir benzeri daha yazılmamış eserdir. Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu 1982 yılında Cemal Süreya'nın çevirisiyle bu kitabı Türkçe yayımlar. Çelik Gülersoy'a göre çeviride "bir çok vahîm hatâ" bulunuyordu. Ancak iki yılda kitabın baskısı tükenir. Bunun üzerine aynı eserin, yine Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu tarafından, bu kez de Ahmet Parman'ın çevirisiyle 1984 yılında üç bin nüshalık yeni bir baskısı daha yapılır. Bu baskıda Çelik Gülersoy'un bulduğu hatâlar düzeltilmiş olmasına rağmen Ahmet Parman'ın çevirisi satmaz ve üç bin nüshanın pek çoğu kurumun deposunda kalır. Kırmızı Kedi Yayınevi 2018 yılında *Eski İnsanlar, Eski Evler*'i 228 sayfa olarak yeniden yayımlamıştır ama bu yayınevinin, Ahmet Parman'ın çevirisi yerine niçin Cemal Süreya'nın çevirisini tercih ettiğini çok kişi gibi ben de merâk etmekteyim. Said Naum Duhanî'nin *Quand Beyoğlu s'appelait Péra*'sıysa Nihal Önol'un çevirisiyle 1990 yılında Çelik Gülersoy Vakfı İstanbul Kütüphânesi Yayınları'ndan 134 sayfalık bir kitap olarak yayımlanmıştır. Çelik Gülersoy'un ifâdesiyle, *Beyoğlu'nun Adı Pera İken*'de geçmiş günlerin Pera sosye-

KEMAL RÂGIP ENSON

Bitsin Bu Belâlı Râh Yâ Rabbîm
Artık Yeter Âh u Vâh Yâ Rabbîm

Milliyet gazetesinin 31 Temmuz 1954 günlü nüshasının baş sayfasında "Kemal Râgıp Enson İntihâr Etti" başlığıyla verilen haber şöyledir:

> Gazeteci arkadaşlarımızdan Kemal Râgıp Enson, Cihangir Tüfekçi Salih Sokak No. 7'de, kendisini havagazından zehirlemek suretiyle intihâr etmiştir.
>
> Hatırlarda olduğu üzere merhûmun bundan bir müddet önce oğlu ve bilâhare de ailesi intihâr etmişti. Yakınları, içli ve hassas bir insan olan Kemal Râgıp Enson'un ölümüne, bu iki kaybın neden olduğunu söylemektedirler.

Aynı gazetenin 16 Eylül 1953 günlü nüshasının 7. sayfasında "Dün Cihangir'de Fecî Bir İntihâr Hâdisesi Oldu" başlığıyla verilen haberse şöyleydi:

> Dün sabah Cihangir'de fecî bir hâdise olmuş; bir kadın, evlâdının acısına dayanamayarak intihâr etmiştir.
>
> Bundan on gün kadar önce Cihangir'de Tüfekçi Salih Sokağı'nda No.7 D. 5'te oturan Âtıf Enson isminde 22 yaşındaki bir genç, odasında kendisini iple asmak suretiyle intihâr etmişti.
>
> Amerikan Koleji'nin yüksek kısmında okuyan ve cinsel tatminsizlikten ötürü intihâr ettiği tesbit edilen Âtıf'ın beklenmedik ölümü, annesini ve babasını son derece üzmüştü.
>
> Âtıf'ın annesi Fatma, çocuğunun acısına tahammül edemeyerek kendisini öldürmeye karar vermiş ve nihâyet dün sabah saat 07.45 sıralarında, apartmanın hol kısmındaki trabzana kendisini asmak suretiyle intihâr etmiştir.
>
> Fecî durumu gören Fatma'nın kocası Kemal Râgıp Enson kendisini asmak suretiyle intihâra teşebbüs teşebbüs etmişse de kurtarılmış ve tedavi altına alınmıştır.

SELÂHATTİN KARAKAYAN

Ne Bir Hikâyeci Olarak İsmi Var, Ne de Ondan Bir Anı

Milliyet gazetesinin 28 Temmuz 1966 günlü nüshasının baş sayfasında bir trafik kazası haberi şöyle verilir:

> Göztepe Bağdat Caddesi'nde 34 DL 763 plakalı taksi ile 06 DC 127 plakalı husûsî otomobil çarpışmış, husûsîde bulunan iki kişi ölmüş, bir kişi de yaralanmıştır.

Aynı gazetenin 29 Temmuz 1966 günlü nüshasının 3. sayfasındaki haberse şu şekildedir:

> ... önceki gece Kadıköy'de Bağdat Caddesi'nde meydana gelen kazada ölenlerin Ticaret Bakanlığı Dış Ticâret Dâiresi Başkan Yardımcısı Selâhattin Karakayan ile eşi Hediye Karakayan oldukları anlaşılmıştır.

Bu kaza haberi *Cumhuriyet* gazetesinin 29 Temmuz 1966 günlü nüshasının 5. sayfasında fotoğraflı olarak şu şekilde yer alıyordu:

> ... Ankara'dan İstanbul'a eşi ile birlikte gezmeye gelen Ticâret Bakanlığı Dış Ticâret Dâiresi Başkan Yardımcısı Selâhattin Karakayan ve eşi Hediye Karakayan dün gece Kadıköy'de geçirdikleri trafik kazası neticesinde ölmüşlerdir. 06 DC 127 plakalı husûsî arabayı kullanan Selâhattin Karakayan'ın yanında eşi olduğu hâlde dün gece Kadıköy Bağdat Caddesi'nde şoför Ahmet Başarır yönetimindeki 34 DL 768 plakalı arabayla çarpışmışlardır. Çarpışma neticesinde Selâhattin Karakayan ve eşi Hediye Karakayan derhâl ölmüşlerdir. Sanık taksi şoförü Ahmet Başarır kazadan sonra yakalanmıştır. Fotoğraflardan üstekinde Opel marka özel otomobil ve alttakindeyse Desoto marka taksinin kazadan sonraki hâli görülmektedir.

Kazada yaşamlarını kaybeden karı kocanın vefât ilânları *Milliyet* gazetesinin 29 Temmuz 1966 günlü nüshasının 7. sayfasında yayımlanır:

II. Abdülhamid 28
Quand Beyoğlu s'appelait Péra 77
15'inci Yıl Kırâathânesi 163, 164, 168

A

Abdi İpekçi 211
Abdülhak Hâmid 13, 14, 20, 21, 22
Abdülhak Hâmid'in Hatıraları 20, 21, 22
Abdül Hâmid ve Genç Türk Bir Harem Ağası 22
Abidin Dino 113, 147, 161, 164, 292, 318, 319, 320, 321
Abidin Nesimi 113, 288, 292, 293, 294
Acıların En Büyüğü 89
Acılı Kuşak 107, 115, 116, 117, 118
Aclan Sayılgan 150, 152
Adak 89
Adam Sanat 110, 127, 312, 315, 316, 321, 322
Adım 140
Adnan Çakmak 131, 132
Adnan Menderes 121, 122, 131
Adnan Özer 9, 10, 159, 187
Adsız Sultan 89
Ahmed Rasim 13, 25, 26, 28, 29, 35, 36, 39
Ahmed Vefâ 7, 33, 35, 36, 37, 38, 39
Ahmet Bahçevan 215, 216, 217, 218, 219
Ahmet Haşim 243
Ahmet Mürşit Sertal 299
Alfred Elton van Vogt 189
Ali Abbas Bartan 131
Ali Fuat Başgil 179
Ali İhsan Yakut 225, 226, 228, 229
Ali Kemâl 13, 14, 15, 16
Ali Rıza Bebe 61, 62
Ali Süha 47
Altan Öymen 122
Anabala Pasajı 200
Anadolulu Bir Ermeni 144, 145
Andelîb Es'ad 25, 26, 28, 29
Anılarda Erenköy 255, 267
Ankara 4, 40, 59, 101, 103, 107-109, 113-120, 122, 127, 129, 130, 133, 141, 143, 146, 153, 158, 162-166, 168, 209, 210, 217, 225, 241, 242, 248, 256-258, 260, 261, 266, 267, 287, 291, 299, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 310, 311, 321
Ankara Palas 118
Antares 190
Anthologie de l'amour turc 22
Arif Damar 125, 132, 133, 168, 173, 193
Arif Dino 110, 111, 113, 313, 330
Arif Nihat Asya 259, 260
Asaf Hâlet Çelebi 318, 321
Asır Kütüphânesi 13
Asmalı Mescit Sokağı 78, 84
Atilla Özkırımlı 200
Atlas Pasajı 192, 199, 200
Attilâ İlhan 137, 250, 283, 304
Au dela des étoiles 83
Auler Paşa 80
Ayasofya Kız İlkokulu 234
Aydanur Saraç 219
Ayşe İhsan Raif Hanım 48
Ayşe Samiye Hanım 35
Aziz Nesin 147, 148, 327, 335, 336, 338
Azra Erhat 119

B

Baha Tevfik 50, 51
Bahçekapı Durağı 207, 208, 209, 210, 211
Baki Süha Ediboğlu 304
Bal Tabarin 81
Baron von Reinlein 80
Bayrak Radyosu 243

Bazarköyü Çiftliği 45
Benal Nevzad 17
Beşir Ayvazoğlu 35
Beşte Gelen 89
Beyoğlu'nun Adı Pera İken 77, 80, 81, 82, 83
Binnaz 48
Bir Edebî Muhit Olarak Ankara 116, 168
Bir İzdivâcın Hikâyesi 89
Bir Liranın Başından Geçenler 89
Bir Tespih Tanesi 303, 304
Bomonti Gürcü Katolik Kilisesi 151
Boşuna mı Çiğnedik 147
Bozkurt 102, 126, 247, 255, 257, 262, 265, 267
Bu Gözler Neler Gördü 62
Bullier 81
Bursa 103, 108, 109, 110, 111, 127, 128, 132, 140, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 321, 322, 333, 335
Bursa Erkek Lisesi 103, 108, 109, 110, 111, 127, 309, 311, 312, 313, 314, 315, 322
Bürhan 22
Büyükada 55, 138

C

Cahit Kayra 103
Cahit Sıtkı 115, 120
Cavit Kürnek 216, 219
Cebeci Asrî Mezarlığı 40, 103, 107, 114
Celal Bayar 121, 122
Celâl Sılay 7, 318, 325, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339
Cemâl Gürsel 179
Cemal Süreya 77, 193
Cemal Togan 247
Cemil Meriç 329, 336, 338
Cemil Süleyman 47
Cemil Tosun 21
Cercle de l'Union 81
Cerrahpaşa Hastahânesi 60
Cumhuriyet 20, 59-61, 83, 84, 88, 89, 93, 96, 97, 101, 102, 104, 132, 137, 158, 163, 173, 182, 187, 195, 200, 206, 208, 226-228, 240, 242, 278, 288, 289, 299, 300, 301, 311, 320, 321, 335
Cüneyt Arcayürek 120

Ç

Çalıntı 5, 200
Çelik Gülersoy 73, 77, 79, 82, 83, 84, 96
Çemberlitaş Köftecisi 111
Çetin Altan 120, 122, 195
Çıkmaz Sokak 49, 50, 250
Çöl Yolcuları 335

D

Damar 125, 132, 133, 168, 173, 193, 219
Darağacı 102, 103
David Nae 144
Davos-Platz 52, 53, 54
Devlet Kuşu 111, 181
Dikenli Mehmed Emin 21
Dost Kitâbevi 223
Dostoyevski 92, 300
Dünden Bugüne Türk Şiiri 149

E

Ecvet Yusuf 235, 237, 238
Edip Cansever 219
Edirnekapı Mezarlığı 59, 139
Ege Ekspres 216
El Ageyla 116
Emin Bülend 47
English High School 90, 91
Enver Gökçe 163, 168
Erhan Bener 103
Erken Ölümlü Şâirler Antolojisi 149
Erwin Rommel 116
Eski Beste 248, 251
Eski İstanbul'dan Hatıralar 25
Eski İnsanlar, Eski Evler 77, 79, 80
Eski Lefkoşa'da Semtler ve Anılar 261
Eski Tüfeklerin Sonbaharı 167
Eş'âr-ı Vefâ 38, 39
Eşref 16, 50, 51, 277

F

Fahir Aksoy 107, 115, 116, 117, 118, 120, 121
Faik Âli 47
Fazıl Ahmet 47
Fedailer Mangası 157
Fehime Mülküs Hanım 328
Fenerbahçe Lisesi 5, 122
Feriköy Latin Katolik Mezarlığı 79, 81, 82, 84
Ferit Saffet 64, 65
Fevâid 27
Fevzi Çakmak 131
Feza Canavarları 189
Figaro 78
Filler Mezarlığı 188
Folkestone 21, 22
Fransız Hastahânesi 37
Fuat Esemenli 61

G

Galata Köprüsü 138, 278
Gare du Nord 21
Geyşa Android Şirketi 188, 191, 192
Giovanni Scognamillo 192
Gözyaşları 52
Gustav Kuhn 176
Güven 4, 32, 137, 145, 192

H

Haber 197, 321
Haber Türk 197
Hachette Kitabevi 78
Hafta 60, 142, 324, 331
Hakimiyet 321
Hakkı Paşazâde Celâl 26, 28, 29
Hakkı Tahsin 49
Haldun Taner 179, 327, 328, 329, 336, 337, 339
Halide Edip 72, 162
Halid Fahri 49
Hâlid Ziya 15
Halikarnas Balıkçısı 182
Halil Şerif Paşa 20
Halim Şafak 219
Halit Fahri Ozansoy 63, 67
Halit Refiğ 67
Hamdullah Suphi 50
Handan 72, 175, 178
Harper Orhon 235, 237, 238, 241, 242
Hasan İzzetin Dinamo 140, 142, 157, 318, 321
Hayk Açıkgöz 144, 145
Haykırışlar 127
Hep O Masal 89
Hergele Meydanı 163
Hikmet Feridun Es 73
Hikmet Kıvılcımlı 142, 288, 290, 293
Hilmi Nâili Barlo 61
Hurşit Atakulu 334
Hülya Koçyiğit 280
Hürriyet 158, 175, 205, 206, 207, 210, 211, 266
Hüseyin Nazmi 50

I

Ismayıl Hakkı Baltacıoğlu 291
Işıkkent Mezarlığı 230

İ

İbrahim Sıtkı Yırcalı 32
İkdam 59, 62, 63
İlhan Paniç 120
İnci Enginün 48
İnsanlar Tanıdım 139, 143, 144, 165, 168
İrtika 27
İsmail Habib Sevük 62
İsmail Hakkı Aydınoğlu 122
İsmail Hakkı Aykut 206
İsmail Hakkı Tonguç 151
İsmâil Safâ 35, 36, 37, 38, 39, 40
İspitalya Bahçesi 197, 199
İstanbul Amerikan Robert Koleji 90, 91, 93
İstanbul Emrâz-ı Akliyye ve Asabiyye Hastahânesi 59, 60, 62, 73
İstanbul Rotary Kulübü 61
İtfaiye Meydanı 163
İzmir Fikir ve Sanat Adamları 26, 31
İzzet Göldeli 218, 219

J

Jack London 275

K

Kadın Kalbi 63, 67, 69, 72
Kadınlar Arasında 69, 72
Kalbe Karşı 89
Kâmil Dursun 16
Kapalı Kutu 89
Karesi 27, 28, 29, 30, 44
Karesi Meşâhiri 28, 29
Kastamonulu Fahrî 14, 15
Kavram Karmaşa 219
Kaya Avni Sağlıkçı 32
Kaynak 29, 121, 304
Kebikeç 107, 162, 294, 295, 304
Keşkül 196
Kızılay 121, 122, 165, 260
Kilometre Taşları 107
Kimseye Etmem Şikâyet 48, 53, 54
Klaus Nagora 175
Komünist 109, 137, 138, 142, 143, 144, 149, 150, 151, 158, 159, 161, 162, 163, 164, 165, 167, 168, 288, 290, 292, 293, 310, 320
Komünistin Anıları 144, 145
Kösem Sultan 48
Köylügölü Çiftliği 45
Kumbara 191
Küllük 109, 110, 111, 112, 128, 290, 293, 313, 314, 315, 317, 321, 338
Kürdün Meyhanesi 118

L

La Libre Parole 82
Lambo'nun Meyhânesi 128
Lebon Pastahânesi 78, 82
Le Canard Enchaine 78
Le Moulin de la Galette 81
L'Express du Midi 82
L'Impertial 82

M

Maârif 27, 46
Madam Butterfly 175, 176, 178, 179
Madeleine Bulvarı 81
Mahmud Celâleddin Bey 45
Malûmât 27
Mare Monte Oteli 233, 239
Marmara Kıraathânesi 128
Matbûat Hâtıralarından Muharrir, Şâir ve Edip 13, 25, 26, 28, 29
Mazhar Şevket İpşiroğlu 179
Mazlûm Türkler'e Mev'ize 22
Mehmed Behced Efendi 35
Mehmed Kemal 107, 115, 116, 117, 118, 119, 129, 130, 132, 163, 287
Mehmed Öklü 48, 53, 54
Mehmed Şerîf Paşa 44, 45
Mehmet Baydur 282
Mehmet Rauf 72
Mekteb 13, 14, 27, 28, 30, 39, 46, 49, 64, 140, 141, 177
Melih Cevdet Anday 173
Meral Akıncı 238
Metin Celal 133
Metin Erksan 67
Meydan 125, 129, 223, 229
Meydan Larousse 223, 229
Midillili Hüsameddin 14, 15, 16
Mihri Belli 139, 143, 144, 145, 165, 166, 168
Millî Osmanlı Tiyatrosu 48
Milliyet 32, 61, 62, 73, 87, 88, 89, 101-103, 122, 132, 147, 168, 175, 176, 180, 189, 191, 205, 207, 211, 233, 257, 265, 287, 288, 289, 292, 299, 329
Milliyet Çocuk 191
Mina Urgan 48, 318
Mine Balman 238
Mirsad 39
Moulin Rouge 81
Muallim Nâci 13, 14
Muhsin Ertuğrul Sahnesi 282
Musavver Eşref 50
Musavver Terakki 27
Mustafa Akıncı 238
Mustafa Nedim 17
Mustafa Nihat Özön 63, 67
Mustafa Özsarı 28, 30, 31
Mustafa Ragıp Esatlı 51
Müfit Ratip 47

N

Naci Sadullah 162
Naim Tirali 327, 334
Namık Kemal Lisesi 216, 224, 225, 276, 278
Necati Tonga 10, 116, 168
Necati Zincirkıran 205, 210
Necdet Feridun 63, 64, 65, 66, 67
Necmi Onur 189, 207
Nermin Duru Hanım 339
Nevzad Sudi 290, 313
Nihal Atsız 127
Nihat Sami Banarlı 127, 243
Nikoli Birahânesi 15
Nisuaz 111, 128, 292, 330
Nostromo 190, 192
Nurettin Tuğlu 31
Nûri Şeydâ 26, 28, 29
Nurullah Ataç 304
Nuruosmaniye Camii 211

O

Oğlumla Başbaşa 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97
Oğuz Atay 223, 229
Omorfo Öğretmen Koleji 234
Onat Kutlar 227
Orbay Deliceırmak 250, 258, 269, 270
Orhan Alkaya 125, 142
Orhan Duru 179
Orhan Hançerlioğlu 131
Orhan Kemal 111
Orhan Pamuk 159
Orhan Şaik Gökyay 127, 310
Orhan Veli 115, 117, 120, 150, 243, 310
Oya Baydar 194, 195

Ö

Ömer Faruk Huyugüzel 26, 31
Ömer Faruk Toprak 110, 151, 157, 294
Ömer Sami Coşar 258
Ömer Üçüncü 116, 120, 121
Ömrüm 13
Örendi Çiftliği 45
Özdemir Nutku 281, 282
Özkan Mert 224, 225

P

Palabıyığın Meyhânesi 119, 129
Papirüs 193
Paris 20, 21, 22, 55, 59, 68, 81, 82, 83, 84, 103, 150, 337, 338
Parmaksız Hamdi 138, 147, 148
Pera Palas 72, 73
Percy Linham Loraine 80
Père-Lachaise Mezarlığı 59
Peyami Safâ 35, 39, 333, 335
Pınarbaşı Mezarlığı 224
Pierre Oberling 267
Polini Laedriye 68
Pulsuz Tavla 119, 129

R

Rânâ Dilberyan 46, 47, 48, 52
Rasih Nuri İleri 113, 148, 161
Refi' Cevad Ulunay 62
Refik Durbaş 48, 224, 225, 226, 227, 229
Refik Halid 47, 50
Resmî Gazete 82, 160, 178
Reşat Fuat Baraner 316, 317, 318
Reşid Saffet Bey 78, 80, 82, 84
Rıfat Ilgaz 109, 110, 111, 125, 128, 130, 144, 145, 146, 157, 314, 321
Rıza Süleyman Çavdarlı 43
Richard Marnisch 80
Rusçuk Köftecisi 128
Rübâb 48, 51

S

Sabah 14, 20, 65, 87, 88, 90, 94, 95, 120, 166, 173, 205, 251, 276
Sabahattin Eyüboğlu 179
Sabahattin Kudret Aksal 327
Sadri Sema 25, 26
Safvetî Ziya 72, 73
Sahte Uygarlık 188, 191
Sait Faik 302, 327, 330
Salâh Birsel 292, 313, 327
Sami Paşazâde Hasan 17
Sansaryan Hanı 137, 139, 140, 148, 151, 152, 153

Sarı Yazma 144, 145
Savvas Selis 263
Sedat Baker 233, 239, 241, 242
Sedat Simavi 243
Selâhaddin Enis 43, 51
Selahattin Hilav 229
Selçuk Erez 283
Semiha Esemenli 61
Serdar Soydan 46
Sermet Muhtar Alus 47, 63, 67
Ses 112, 113, 125, 161, 181, 293, 318, 319, 320
Severis Un Fabrikası 263, 265
Sevim Belli 147
Sezgin Burak 207
Siyah Süs 50, 51
Son Posta 160, 289
Sonsöz 328
Sophokles 283
Suadiye Plajı 188
Suat Derviş 118, 312, 314, 315, 316, 317, 318, 321, 322
Suûd Yavsi Ebusuûdoğlu 29
Suzanne Vigreux Duhanî 83
Süleyman Nazif 14
Süleyman Şevket Bey 44, 46, 258

Ş

Şahin Sineması 236
Şalva Vardidze 151
Şark Muhallebicisi 78
Şeyh Nûri Efendi 17
Şinasi Nahit Berker 120
Şükran Kurdakul 200, 305

T

Tahir Kenan 14, 15, 16
Tahsin Nâhid 47, 48, 50
Tan Oral 200
Tanzimattan Beri Edebiyat Tarihi 62
Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi 44, 60, 89, 103, 109, 157, 219
Tarık Minkari 183
Tarık Zafer Tunaya 179
Târîh-i Edebiyyât-ı Osmâniyye 22
Tasvîr-i Hissiyyât 22
Tasvîr-i Vicdân 22
Taşlızâde Edhem Bey 17, 19
Tatar Şakir Paşa 17
Teehhül Âlemi 63
Terakki 27, 47, 300
Tevfik İleri 131
Tevfik Nevzad 15, 16, 17, 18, 19, 20
Tevfik Nevzad 16, 17, 18, 19
Theope 275, 280, 281, 282, 283
Ticâret Rehberi 104
TKP Aydınlar ve Anılar 142, 146, 147, 157
Tokadîzâde Şekib 17, 19, 20
Toktamış Ateş 228
Turan Sineması 185, 188
Tuz ve Ekmek 151
Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi 60
Türkiye'de Sol Hareketler 150, 153
Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu 77, 96
Türklük 35
Türk Solu 193

U

Ulus Baker 233, 241, 242, 243
Ulus Meydanı 107
Umbor Mehmet 226, 227, 228
Umut Şiirleri 133
Uyanış 125

Ü

Üç Arkadaş 207, 279
Ülkü 163, 191, 336, 337
Ümit Yaşar Oğuzcan 238, 243
Ümraniye Ihlamurkuyu Mezarlığı 102

V

Vâlâ Nûreddin 55, 60
Varlık 162, 269, 280, 299, 302, 303, 304, 306, 321
Vatan Kütüphânesi 13

Vecdi Çıracıoğlu 10, 318, 321, 323, 336
Vedat Türkali 137, 138, 142, 144, 145, 149, 157, 158, 159, 161, 162, 164, 165, 166, 167, 168, 290, 292, 293
Vedat Türkali Ansiklopedisi 142
Veli Tanyolaç 250
Victoria Kız Lisesi 234
Vivaldi Kafe Bar 200
Voyvoda Caddesi 78

W

Waldsanatorium 52, 53

Y

Yahya Kemal 62, 72, 113, 243, 294
Yakup Kadri 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54
Yaratılan Dünya 275
Yaşamak mı Bu? 89
Yedigün 207, 243
Yeni Adam Günleri 291
Yeni Asır 216
Yeni Buca Mezarlığı 215, 275, 284
Yeni Cami Anaokulu 234
Yeni Edebiyat 112, 113, 149, 161, 293, 318, 320
Yeni Hayat Lokantası 115, 116
Yeni İnsanlık 125
Yeni Ortam 188, 191, 194, 195, 196
Yeni Osmanlı Tarih-i Edebiyyatı 52
Yeni Sabah 209, 210
Yeni Ses 112, 113, 161, 318, 319, 320
Yokuş Yukarı 110, 111, 128, 157, 314
Yordam 216
Y. Sokağı 248, 249, 250, 251, 252
Yurdaer Acar 207, 208
Yurdal Topsever 228, 229
Yusuf Ahıskalı 319, 320
Yusuf Hikmet Apartmanı 119
Yüksel Kasapbaşı 205, 206, 207, 210, 211
Yüksel Öztürk 205, 206, 207, 210, 211
Yürüyüş 125, 137, 149, 294

Z

Zaman 201, 289, 327, 332, 333, 334, 337
Zaman Aynası 201
Zavallı Necdet 59, 62, 63, 67, 72, 73
Zeki Baştımar 152
Zeki Mumcu 310, 311
Zincirlikuyu Mezarlığı 95, 96, 97, 211, 339
Ziya Bey Kütüphânesi 39
Ziya Somar 16, 17, 18, 19, 140, 141